

Acteur **Mark Rietman**
speelt King Lear

JUISTE MIX

Acteur Mark Rietman is bekend van zijn talloze rollen bij verschillende toneelgezelschappen, in televisieseries als 'Oud Geld', 'Vuurzee' en 'IC' en in films als 'Karakter'. Vanaf half augustus speelt hij de hoofdrol in 'King Lear'.

Begin juni hoorde Mark Rietman dat hij is genomineerd voor een Louis d'Or, voor zijn rol in 'Gekluisterd'. Het is inmiddels zijn vijfde nominatie voor deze prestigieuze toneelprijs, die hij won in 2005 voor zijn rol in 'Raak me aan'. Wat betekent deze vijfde nominatie voor hem? Ik vind het een eer, vooral omdat het een rol in een kleine theaterproductie betreft en zodoende door weinig mensen is gezien", reageert Mark. Hij spreekt zijn bewondering uit voor zijn medegenomineerden, maar merkt op dat wat hem betreft de naam van Pierre Bokma op de lijst ontbreekt. 'Pierre staat in Nederland op eenzame hoogte. Hij sleept het hele toneel mee en had zeker op de lijst van genomineerden horen te staan.'

In 'Gekluisterd' speelt Mark in een 'donkere en poëtische vertelling' een vader die zijn dochter gevangen houdt. Het stuk speelt zich af in één ruimte, het is een dialoog tussen vader en dochter. 'Ik kan niet presteren zonder mijn tegenspeler. Sophie van Winden, die de dochter speelt, deed het ontzettend goed. Ik zou nooit een solovoorstelling kunnen doen, ik heb de wisselwerking met mijn tegenspelers nodig.' Niet voor niets zei Mark tijdens zijn dankwoord bij het aanvaarden van zijn Louis d'Or voor 'Raak me aan' dat zijn toenmalige tegenspeelster Carine Crutzen de helft van het beeldje verdiende.

King Lear

De theatertour van het ene stuk is nauwelijks ten einde of Mark kan van start met de voorbereidingen voor zijn volgende rol. Op het moment van het gesprek is hij net een week bezig met King Lear, waarin hij de titelrol gaat spelen. De beroemde tragedie van Shakespeare vertelt het verhaal van een koning, die nu hij oud is zijn rijk wil verdelen over zijn drie dochters. De oudste twee vleien hem en worden daarvoor beloond. Zijn jongste en lievelingsdochter weigert hem leugens te vertellen, juist omdat ze zoveel van hem houdt. Zo verliest ze haar erfenis. De koning verdeelt zijn rijk over zijn twee

” Het grootste verdriet kan leuk zijn om te spelen

oudste dochters, maar dan leert hij hun ware aard en bedoelingen kennen.

Mark heeft King Lear een paar keer gezien in het theater en op het witte doek, maar is niet van plan 'in gevecht te gaan' met zijn voorgangers. "Ik werk zelf naar een rol toe. Waar gaat het over, wat is essentieel, welke kleuren moet een rol hebben. King Lear gaat over het verlies van mentale vermogens en over macht, maar ook over familierelaties. Lear is een man die zich misdraagt. Ik laat me inspireren door mannen als Berlusconi. Lear is veel ouder dan ik en zo kwam ik voor mijn inspiratie terecht bij oudere mannen die in de macht zitten. Die hun gezicht strak laten zetten, hun haar verven en zichtbaar het ouder worden niet kunnen accepteren."

Over Mark is gezegd dat hij 'aan de rol van Lear toe is'. Hij begrijpt wat daarmee wordt bedoeld. 'Een acteur kan bijvoorbeeld te jong zijn om de gecompliceerde rol van Hamlet te begrijpen, bij Lear is dat net andersom. De rol is soms fysiek te zwaar voor een acteur die zelf de leeftijd van Lear heeft'. Mark is geboren in 1960. Is het moeilijk om een veel oudere man te spelen? 'Ik weet niet of ik ouderdom echt kan begrijpen, maar ik weet nu wel beter wat het betekent. Vijf jaar geleden had ik deze rol denk ik niet kunnen spelen.' Hij legt uit dat Lear steeds meer emoties laat zien; woede en tranen. 'Dat ken ik van mijn vader, die werd bij het ouder worden ook sentimenteler. Oudere mensen hebben minder grip op hun emoties. Lear laat zich uiteindelijk gaan en komt bij zijn kern. Hij was ver

van de waarheid geraakt, maar hoe dichterbij de dood komt, des te meer hij in de waarheid gaat leven.'

Verbeelding

King Lear is een tragedie, maar Mark denkt dat het stuk ook troost kan bieden aan het publiek. 'Er zit een boodschap in om te genieten van mooie momenten en je bewust te zijn van liefde en schoonheid'. Het verhaal vindt officieel plaats voor de jaartelling in Brittannië, maar is in feite een universele en tijdloze geschiedenis. 'De regisseur ziet de dochters als het type hedendaagse verwende nouveau riche meisjes. Ik stel me Lear voor als een soort captain of industry, maar dat moet nog meer vorm krijgen. Dat is een voortdurend proces'. Mark benadrukt dat ondanks de link met het heden het verhaal zich niet in de tegenwoordige tijd afspeelt. 'Wij laten een theatrale verbeelding zien, die is niet gebonden aan tijd of plaats.'

Hij geniet altijd van de voorbereidingen op een nieuw stuk. 'Je praat er met elkaar over: wat zie je in de rol, wat wil je benadrukken, hoe ga je het karakter verbeelden. Daarin is de regisseur leidend, maar als het goed is luistert deze naar zijn omgeving, filtert onzin er uit en geeft de richting aan. Uiteindelijk werk je binnen een creatieve omgeving. Daarbinnen moet je je plek veroveren, je vreet je er als het ware doorheen'. Hij zegt het beste te kunnen werken als hij zich gewaardeerd voelt door de regisseur en als deze hem ruimte geeft.

Braaf zijn, lijkt me geen aanbeveling voor een acteur

Zelf heeft Marc ook een aantal keren geregisseerd en dat heeft hem een iets andere acteur gemaakt. 'Als regisseur moet je een overall view houden en dat kan ik nu als acteur ook beter.' Hij staat tegenwoordig regelmatig op het toneel met acteurs die een stuk jonger en onervarener zijn dan hijzelf. Toch voelt Mark zich niet geroepen om zijn ongere collega's te coachen. 'Soms geef ik tips, maar de aanwezigheid van een oudere acteur kan ook intimiderend werken, vooral als iets niet meteen lukt. Zo heb ik dat zelf tenminste ervaren als jonge acteur. Daarom trek ik me bij repetities op zulke momenten wel eens terug in de kleedkamer.'

In King Lear speelt Mark samen met onder meer Daan Schuurmans en Bracha van Doesburgh, die getrouwd zijn. Zelf heeft Mark ook relaties gehad met actrices, maar hij probeerde daarbij zoveel mogelijk te voorkomen dat ze samen het podium zouden moeten delen. 'Ik ben er geen fan van om samen met je geliefde te acteren. Je moet soms lelijke of juist intieme dingen doen binnen je rol. Dat vind ik niet prettig als mijn liefde in de buurt is. Maar ik spreek voor mezelf, ik weet niet hoe dat voor andere acteurs werkt.'

Chemie

Hij speelde in toneelstukken, televisieseries en films. Als oud-leerling van de Amsterdamse toneelschool heeft Mark zijn hart aan het toneel verpand, televisie en films waardeert hij op een andere manier. 'Met een camera erbij acteer je anders. Op het toneel heb je direct contact met je publiek. Er ontstaat een chemie tussen het publiek en de acteurs en die energie voel je. Ik merk het ook altijd gelijk als we een publiek 'hebben' of wanneer we het kwijt dreigen te raken. Met een camera is het contact met het publiek indirect, je speelt voor en met de camera. Dat vraagt om andere technieken. De mooiste acteurs in films en op televisie zijn zij die met name met hun ogen acteren. Jeroen Willems is daar bijvoorbeeld heel sterk in.'

Maakt Mark in zijn spel gebruik van emoties die hij persoonlijk heeft ervaren? 'Je neemt je eigen

shit mee op het toneel, zei Gijs Scholten van Aschat eens tegen me. Als je rol er om vraagt, dan kun je daar een beroep op doen. Als acteur ben je je bewust van de emoties die je hebt, maar ik weet niet of acteurs daardoor beter met hun emoties kunnen omgaan dan andere mensen. Ik vind het erg mooi om emoties te voelen en om ze te verbeelden in een rol. Het grootste verdriet kan leuk zijn om te spelen.'

Op televisie zien we regelmatig jonge acteurs zonder specifieke toneelopleiding. Hoe staat Mark daar tegenover? 'Sommige soapies kunnen acteren, andere niet. Als ze kunnen acteren, zie je ze groeien in hun spel. Dit geldt dan met name voor films en tv-werk, want om op het toneel te staan heb je meer vaardigheden nodig. Die leer je tijdens een opleiding.'

Er worden wel erg veel theaterstudenten op de verschillende academies worden aangenomen, signaleert hij. 'Ook in mijn tijd wisten we al dat maar een paar van onze groep als acteur aan de slag zouden kunnen.' Zelf heeft hij nooit problemen gehad met het vinden van werk. 'Ik had geluk, want ik kon al snel na mijn examen een grote rol krijgen bij een Belgisch gezelschap. Tijdens de auditie kreeg ik alle ruimte van de regisseur en dat werkte. Ik mocht de rol van een man van vijftig spelen, terwijl ik veel jonger was. De regisseur en ik hadden een klik.'

Goed contact met de regisseur is voor Mark heel belangrijk. 'In de Driestuiversopera van Brecht hadden de regisseur en ik helemaal geen klik. Dat liep zo op, dat we op een gegeven moment een heftig gesprek hebben gehad. Ik voelde me erg ongelukkig in dat stuk.' Een uitzonderlijke situatie, want meestal kan hij prettig werken met regisseurs en collega-acteurs. 'Ik ben niet zo moeilijk', zegt hij daar zelf over. Met enige zelfspot noemt hij zichzelf 'een echte lieverd'. 'Maar ik ben niet braaf, dat lijkt me ook geen aanbeveling voor een acteur.'

Euforie

Is hij ijdel? 'Iedereen die op het podium staat is

ijdel, maar een acteur die alleen maar ijdel is, lijkt me stomvervelend om naar te kijken. Ijdelheid, schaamte, verlegenheid en bravoure vormen de juiste mix. Je moet vooral durven. Uiteindelijk komen zeshonderd mensen per avond naar het theater om jou en je collega's te zien. Het stuk wordt gespeeld, het publiek applaudiseert, het doek valt. En dan? Mark: 'Als het een goede avond is geweest, dan voel ik na afloop een soort euforie over me komen. Ik voel me vrij, houd van iedereen en alles lijkt mooi. Dat is een heel bijzonder gevoel, moeilijk om uit te leggen. Wist je dat Frankrijk een wet kent die acteurs tot twee uur na een voorstelling als 'verminderd toerekeningsvatbaar' ziet? Als een acteur in die tijd een moord pleegt, wordt dit als verzachtende omstandigheid aangevoerd.'

In het theater speelt hij vaak intense en gelaagde rollen. De film- en televisierollen zijn meestal luchtiger. Volgens Mark maakt het voor zijn voorbereiding niet zoveel uit. 'Ook voor een film ga ik samen met mijn tegenspelers op zoek naar de personages. Maar we gaan echt niet altijd zo diep.' Lachend: 'Je moet acteren niet moeilijker maken dan het is. Of is het niet handig om dat te zeggen?' ■

King Lear van Het Toneel Speelt gaat op 23 augustus 2012 in première in het DeLaMar Theater. Met o.a. Mark Rietman, Jules Croiset, Bracha van Doesburgh en Daan Schuurmans. Kijk voor meer informatie op www.hettoneelspeelt.nl.

Maastricht, Theater a/h Vrijthof	4 oktober 2012
25 september 2012	Breda, Chassé Theater
Eindhoven Parktheater	6 oktober 2012
26 september 2012	Tilburg Schouwburg
Den Bosch, Theater a/d Parade	23 oktober 2012
2 oktober 2012	
Venray Schouwburg	